

Stichting De Nieuwe Akker
Haarlem

Jaarverslag 2013

INHOUD

Jaarverslag	pagina
Van het bestuur:	
1. Doelstellingen en missie	3
2. Ontstaan en voorgaande jaren 2009 – 2012	5
3. Verrichtingen van De Nieuwe Akker in 2013	6
A. Werven van deelnemers en pr	7
B. Investerings op Moestuin Leyduin	7
C. Investerings op Stadstuinderij WTG	8
4. Voorbereidingen voor stadslandbouw in de kas van de Kweektuin	8
Van de tuinder:	
A. De teelt op Moestuin Leyduin en WTG	9
Kerncijfers	10
Bijlagen	
Op verzoek ter inzage:	
A	De statuten
B	Pachtovereenkomst Moestuin Leyduin
C	Pachtovereenkomst Stadstuinderij WTG
D	Projectplan Stadstuinderij WTG

VAN HET BESTUUR

Stichting De Nieuwe Akker is opgericht op 7 december 2009 als een stichting zonder winstoogmerk.

De Nieuwe Akker richt zich op het bevorderen van collectieve, kleinschalige biologisch-dynamische tuinbouwbedrijven op “fietsafstand” van consumentengroepen in Haarlem en omgeving. Deze bedrijven werken met als economisch model het CSA-model (Community Supported Agriculture) ofwel Pergola-model.

1. Doelstelling en missie

De doelstellingen van de stichting zijn

- rondom Haarlem kleinschalige BD-tuinderijen te stichten;
- burgers uit de buurt deelnemer te laten worden volgens het Pergolaprincipe;
- bijeenkomsten te organiseren voor het geven van informatie over voedselproductie en voeding, over de huidige ontwikkelingen op agrarisch gebied, de BD-tuinbouw, hoe het Pergolaprincipe werkt en hoe mensen zeer welkom zijn om deelnemer te worden aan een dergelijke tuinderij en om vrijwillig mee te helpen;
- zorg-tuinders, die werken op de tuinderijen van De Nieuwe Akker bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en/of mensen met een beperking een dagopvang op de tuinderij.

Realisatie van de doelstellingen

Om deze doelstellingen te realiseren onderneemt de stichting onder meer de volgende activiteiten:

- overleg plegen met gemeente en provincie;
- samenwerken met tuinders en grondeigenaren voor het vinden van plekken voor de tuinderijen;
- zoeken naar de benodigde financiële middelen;
- verzorgen van middelen, waaronder een website, nieuwsbrief en foldermateriaal om hiermee bekendheid te geven aan de tuinderijen en aan het streven van De Nieuwe Akker;
- het werven van deelnemers;
- het samenwerken met organisaties die een vergelijkbaar doel nastreven.

Waarom?

De mens leeft steeds meer verwijderd van zijn dagelijks voedsel; in Nederland is nog maar 1% van de werkende bevolking werkzaam in de agrarische sector; landbouwgronden verdwijnen als sneeuw voor de zon; ons voedsel komt van ver (gemiddeld 3000 voedselkilometers).

Voor een gezond leven en gezonde samenleving is een holistische opbouw noodzakelijk: de mens in verbinding met de aarde, natuur, seizoenen, de kosmos, met zijn voeding en met elkaar.

Missie

Stichting De Nieuwe Akker zet rondom Haarlem tuinderijen op, waar op duurzame wijze wordt geteeld en samenwerking is tussen producenten en

consumenten. Zo kan een sociaal, economisch en ecologisch klimaat ontstaan waarbij de deelnemers bij de tuinderij betrokken raken in de teelt van hun voedsel. De deelnemers zijn bereid hiervoor risico te dragen. Voor een tuinder is het hierdoor mogelijk zonder eigen startkapitaal de exploitatie van een tuinderij op zich te nemen

De taak van De Nieuwe Akker

De stichting pacht grond en zorgt voor de investeringen en “verkoop” van oogstaandelen, zodat een zelfstandig, gekwalificeerd tuinder al zijn aandacht en energie kan steken in de exploitatie. De tuinder wordt niet geconfronteerd met financierings-problemen. Doordat de stichting het als haar taak ziet om deelnemers voor de respectievelijke tuinderijen te werven, is de tuinder ook verlost van de zorg om afzetmogelijkheden voor zijn producten te vinden. Het streven is om duurzame bedrijven te ontwikkelen, waar de aarde, de gewassen en ook de mens goed verzorgd worden.

Het Pergolamodel

Er is gekozen voor dit bedrijfs-model omdat het een andere vorm van economisch handelen voorstaat en op sociale gedachten is gestoeld:

- zowel de ondernemer als de consument is verantwoordelijk voor een gezonde bedrijfsvoering;
- het sleutelwoord is Wederzijds Vertrouwen;
- de tuinder zorgt voor het leveren van een kwalitatief hoogstaand product;
- de consument verbindt zich aan het bedrijf door het kopen van oogstaandelen. Daarmee wordt de consument DEELNEMER aan de tuinderij;
- wanneer de gewassen oogstrijp zijn, ontvangen de deelnemers wekelijks hun oogst-aandelen in de vorm van porties groenten;
- tuinder en deelnemer delen het werk en het risico: er kan iets misgaan met de teelt. De tuinder zorgt alleen in bepaalde gevallen voor aanvullende levering;
- er is transparantie in bedrijfs-beleid en exploitatie;
- aan het eind van ieder teelt-seizoen legt de tuinder verantwoording af en hebben deelnemers inspraak in de plannen voor het volgend teeltjaar;
- ook de prijsvorming is bespreekbaar.

De bestuurvergaderingen van stichting De Nieuwe Akker zijn toegankelijk voor tuinders, deelnemers, vrijwilligers en donateurs. Eenmaal per jaar ontvangen betrokkenen een uitnodiging voor de jaarvergadering waarin de jaarcijfers worden besproken.

Het bedrijf kan zich in lengte van jaren blijven ontwikkelen. De tuinderijen zijn in principe “self-supporting”, met een (part-time) inkomen voor de zelfstandig ondernemende tuinder, die dankbaar gebruik maakt van de vrijwillige hulp van zijn deelnemers.

2. Ontstaan en voorgaande jaren

Al in september 2008, aangemoedigd door een lezing van Dr. Jan-Diek van Mansveldt, ontstonden ideeën om het dagelijks voedsel en de plaats van de agrariër in de samenleving meer aandacht te geven bij de consumenten door middel van het opzetten van een collectieve, kleinschalige BD-tuinderij.

Op informatie-avonden werd de belangstelling van de burgers gepeild.

2009 – 2010

Er was geen grond en geen geld. Wel groeide het aantal belangstellenden gestaag.

Eind 2009 werd de stichting De Nieuwe Akker opgericht en was er contact met stichting Landschap Noord-Holland, beheerder van de buitenplaats Landgoed Leyduin. Herstellen van de braakliggende moestuin aldaar was de kans voor een pilot-project.

Als aanmoediging schonk de Iona Stichting te Amsterdam de eerste 1.000 euro.

2011:

Voorbereidend jaar op Moestuin Leyduin

Op 24 januari 2011 wordt met Landschap Noord-Holland een intentieverklaring getekend: beide partijen willen zich inspannen om de braakliggende moestuin te restaureren en weer in cultuur te brengen.

Voorbereiden van de grond, aanvragen van vergunningen, gezamenlijk bodemonderzoek, aanbrennen van een afrastering en werven van financiële middelen.

In dat jaar hebben de eerste 50 deelnemers zich al aangemeld en werken tuinder en vrijwilligers aan voorbereiding van de grond en wat proefteelten.

In oktober 2011 maakt Landschap Noord-Holland een aanvang met de restauratie van de eerste schuur en de oude tuinmuur.

De HaëllaStichting, BouwkampStichting, Rabobank, Saamhorigheidsfonds, Stichting Vermogensbeheer Co-op, J.C. RuigrokStichting schonken het initiatief in totaal 15.500 euro.

Er vinden proefteelten plaats van o.a. aardappelen en uien.

2012:

Het eerste teeltjaar op Moestuin Leyduin

Appelboompjes worden geplant; er verrijst een eenvoudige tunnelkas en er wordt een begin gemaakt met de bouw van de bijenstal. Ook wordt in het bloemen- en kruidendeel – de zogenaamde voortuin – een provisorische beregening aangelegd.

De faciliteiten worden verder ontwikkeld: de werkschuur wordt ingericht met een keukentje, een houtkachel en opberging voor het gereedschap; aanleg van een deel van de drinkwaterleiding en aanleg van een sanitaire voorziening vlakbij de moestuin.

Rond Pasen worden bewoners van twee aangrenzende woonwijken in Heemstede uitgenodigd voor een Open Dag op de moestuin. In de loop van het jaar komen steeds meer deelnemers en vrijwilligers naar de moestuin en komt ook de eerste stagiaire meewerken.

Opnieuw wordt een schenking ontvangen van De BouwkampStichting en ook van de ANWB voor in totaal 11.500 euro.

Biologisch-dynamische teeltwijze krijgt aandacht door het opzetten van de composthoop, het verspreiden van de eerste preparaten over het land en het vormen van een studiegroepje.

Dankzij al deze voorzieningen kan de tuin in de tweede helft van 2012 ook dagbesteding gaan aanbieden.

Initiatief voor een tweede tuinderij

Vanaf het ontstaan van stichting De Nieuwe Akker is gewerkt aan de mogelijkheid om daadwerkelijk aan de rand van Haarlem groenten voor de stadsbewoners te gaan telen. Daar begint eind 2011 zicht op te komen, als een tuinder in het Westelijk Tuinbouw Gebied contact zoekt en een gouden tip heeft. Gedurende het hele jaar 2012 is een klein groepje bezig de voorwaarden te scheppen voor Stadslandbouw, gecombineerd met het aanbieden van dagbesteding. Veel lof voor Yolande Koot, een van onze deelnemers en student Stadslandbouw, voor de inzet die zij als projectcoördinator van Stadstuinderij WTG levert, naast de steun van Erik de Keulenaar, de tuinder op Leyduin. De projectgroep bestaat uit directie van zorgcentrum De Blinkert, familie Demmers met een agrarisch bedrijf hier pal naast, tuinders, bestuur en vrijwilligers van De Nieuwe Akker. Ook de wethouder en enkele ambtenaren van gemeente Haarlem speelden een faciliterende rol. Eind 2012 wordt het plan voor Stadstuinderij WTG gepresenteerd tijdens een netwerkdag op het stadhuis.

3. Verrichtingen van De Nieuwe Akker in 2013

Realisatie van de tweede tuinderij

De voorbereidende besprekingen voor het opzetten van een stadstuinderij worden in januari en februari omgezet in concrete afspraken: de klankbordgroep waarin de vijf betrokken partijen zitting hebben, wordt een feit. Er wordt gewerkt aan een gezamenlijke intentieverklaring, die op 21 maart 2013 wordt ondertekend door wethouder Rob van Doorn, mevrouw Helma Meeuwissen, directeur van Zorgcentrum De Blinkert, door de heer Ad Demmers van Kwekerij Demmers, door de heer Erik de Keulenaar, (zorg)tuinder en tuinder-coördinator en Stichting De Nieuwe Akker, vertegenwoordigd door Marlies Pierrot, secretaris om de gewenste samenwerking voor de succesvolle vestiging van Stadstuinderij WTG te bekrachtigen. Later zal de Klankbordgroep nog worden uitgebreid met de werkgroep van de Stichting W.T.G., die het behoud van het landschappelijk karakter van het gebied bij het Ramplaankwartier nastreeft. Deze Klankbordgroep zal vaker bijeen geroepen worden door projectcoördinator Yolande Koot om de goede gang van zaken te bespreken. De teelt op de tweede tuinderij kan beginnen!

Bestuursuitbreiding

Deze mooie ontwikkeling maakt het wel urgent om werk te maken van bestuursuitbreiding bij De Nieuwe Akker. Na een rondschriven melden zich enkele kandidaten aan, zodat na een inwerkperiode een penningmeester welkom geheten wordt en tevens twee bestuursleden, een voor Communicatie/P.R. en een voor Evenementen.

In de tweede helft van 2013 houdt een deskundige vrijwilliger zich bezig met het transparant maken van de organisatie waarin veel werkgroepjes actief zijn; het accent ligt op afspreken van korte duidelijke communicatie-lijnen tussen de aanspreekpunten.

Studie biologisch-dynamische landbouw cursus

Ondanks de drukte van boven beschreven ontwikkelingen werd in de maanden januari en februari 2013 door een aantal tuinders, vrijwilligers en bestuursleden tijdens wekelijkse studie-ochtenden de biologisch-dynamische landbouw cursus van Rudolf Steiner gelezen en besproken. De studie werd afgesloten met het toedienen van kruiden-preparaten aan de composthoop op Moestuin Leyduin. Later in het voorjaar werd voor de tweede maal op Moestuin Leyduin en voor het eerst op Stadstuinderij WTG het Koehoorn-mest-preparaat uitgesprenkeld; een mooi vervolg op de BD-studie en passend in het streven naar BD-teelt.

Het jaar eindigt met het nieuws dat de tuinder van De Nieuwe Akker is genomineerd voor de Groene Mug Bokaal 2014!

A. Het werven van deelnemers en pr

Er werd veel aandacht besteed aan het vergroten van de naamsbekendheid, het werven van deelnemers en het onder de aandacht brengen van het streven van de stichting.

- Publiciteit in lokale kranten in verband met de feestelijke ondertekening op 21 maart van de intentieverklaring door de vijf betrokken partijen op de vers-omgeploegde akker van de nieuwe stadstuinderij in Haarlem.
- Een campagne in de maand maart: informatie-avonden over de nieuwe Stadstuinderij WTG in het Ramplaankwartier, de Leidsebuurt en Haarlem-Noord. Op beide info-avonden zijn rond de 60 belangstellenden aanwezig. Posters, persberichten en advertenties worden verspreid in plaatselijke kranten.
- Op de landelijke dag van de stadslandbouw in mei staan de hekken naar het land voor het eerst open en kunnen belangstellenden ter plekke informatie krijgen over plan van aanpak en ook meehelpen de eerste plantjes en pompoenzaden in de grond te stoppen.
- De Nieuwe Akker was in september met een informatiekraam aanwezig op de Haarlem Bewust-markt. Bekendheid geven aan kleinschalige, collectieve BD-tuinderijen was het doel.
- Moestuin Leyduin deed mee aan de Open Monumentendagen, samen met Landschap Noord-Holland. We hebben de moestuin in al zijn pracht en praal aan zo'n 500 bezoekers laten zien.
- Op 20 september organiseerde De Blinkert een burendag op Stadstuinderij WTG. Buren en Senioren werkten en zongen.
- Inmiddels is het gewoonte geworden om tijdens het Herfst-evenement op de Stadskweektuin aanwezig te zijn. De Nieuwe Akker trekt aandacht met de verkoop van eigengemaakte pompoensoep.
- Persberichten in december naar aanleiding van het afronden van de aanplant van Leifruit op de moestuin.

B.1. Investerings op Moestuin Leyduin

- Door bemiddeling van Landschap Noord-Holland is de aansluiting op het waternet gerealiseerd. Dankzij de gift in 2011 van De BouwkampStichting is het nu mogelijk de waterleiding verder aan te leggen; als eerste is een buitenkraan met spoelbakken gemonteerd. Het gesjouw met jerrycans in een kruiwagen behoort voortaan tot het verleden: een hele vooruitgang waar we erg blij mee zijn.
- De bouw van een bijenstal werd voltooid.
- Het project voor de aanplant van leifruit langs de tuinmuur op de moestuin begon in het voorjaar met de vraag aan de deelnemers om dit te helpen financieren. Er kwam een kleine 1000 euro aan donaties binnen, terwijl enkele bedrijven de werkzaamheden sponsorden voor zo'n 2000 euro.

B.2. Investerings voor Stadstuinderij WTG

- De hoge pachtprijs en de voorbereidende grondbewerkingen, plus de noodzakelijke aanschaf van machines en gereedschappen maken dat er koortsachtig gewerkt is aan mogelijkheden om de financiën hiervoor rond te krijgen. Van gemeente Haarlem, Stichting Nota70/Sint Jacobs Godshuis en de Protestantse Gemeente in 's Graveland ontvangt de stichting 2200 euro. Ook enkele donateurs schenken maandelijks een vast bedrag.
  - Na een oproep aan deelnemers en donateurs ontvangt De Nieuwe Akker rond 1000 euro aan donaties en 9000 euro aan renteloze leningen.
  - Een forse gift van stichting Vrienden van De Blinkert maakt de aanleg van de nieuwe brug als verbinding tussen schuur en akker mogelijk.
  - Geleidelijk aan wordt de inrichting van de materiaalschuur gerealiseerd.
4. Voorbereidingen voor stadslandbouw in de kas van de Kweektuin

Een belangrijke taak van het bestuur in 2013 is het onderzoeken van de mogelijkheden, samen met Gemeente Haarlem, om een gedeelte van de kassen van de Stadskweektuin in gebruik te gaan nemen. Onze tuinder is samen met de penningmeester hierover in gesprek gegaan met gemeente Haarlem. De behoefte aan een kas, die niet kan worden gebouwd op Stadstuinderij WTG is de aanleiding.

De gemeente heeft na een aanvankelijk plan de Voorbereidingsgroep Haarlemmer Kweektuinen gevraagd een duurzame invulling te geven aan de leegkomende opstallen. In het verlengde daarvan zoekt zij naar nieuwe huurders voor het groene Kweektuin-project aan de Kleverlaan. Voor De Nieuwe Akker zou dit een mogelijkheid zijn om BD-landbouw verder op de kaart te zetten en onze deelnemers een breder assortiment groenten te leveren, ook in het vroege voorjaar.

Tuinder, bestuur en projectgroep onderzochten de mogelijkheden en werkten aan een bedrijfsplan.

Het overleg over de voorwaarden van gemeente Haarlem en de huurprijs gaat stapsgewijs en zal tot mei 2014 nog voortduren.

Het afgelopen jaar kijken we terug op een nog mooier geworden Moestuin Leyduin, de spannende ontwikkeling rond de start van Stadstuinderij WTG en de voorbereidende gesprekken voor de uitbreiding met de Kweektuin Kas. Natuurlijk brachten al deze ontwikkelingen de nodige organisatorische werkdruk.

De tijd verdelen over twee tuinderijen gaf Erik soms het gevoel in een spagaat te zitten. Voor de deelnemers en vrijwilligers was het daardoor soms moeilijk om een vast aanspreekpunt met voldoende aandacht voor het tuinwerk te vinden. Gelukkig is met de inzet van de beide tuinteams toch een heel goed teeltjaar volbracht.

De vraag aan de Nieuwe Akker (eind 2012) om naast Moestuin Leyduin een tweede tuinderij aan de Randweg bij Haarlem te starten stond onder behoorlijke tijdsdruk. Naast het afstemmen met de samenwerkingspartners, De Blinkert, Ad Demmers, Gemeente, DNA en Land & Boschzorg, moest het grasland tijdig ondergewerkt worden om vervolgens het land te bewerken en geschikt te maken voor het teeltseizoen. Deze dure pachtgrond van 2,3 hectare vormde ook een financiële uitdaging. Gelukkig kon 1 hectare pacht voorgefinancierd worden ten behoeve van productie voor de voedselbank en hadden we na twee informatie bijeenkomsten al voldoende oogstaandeelhouders geworven om te starten.

Na de zeer koude winterperiode die lang aanhield, konden we pas eind april starten met grondbewerking. Hierdoor hadden de tuinders gelukkig wel iets meer voorbereidingstijd.

Na de zomer is er door het bestuur uitgebreid onderzocht hoe we de hele organisatie en met name de communicatie beter konden stroomlijnen. Met veel inbreng en betrokkenheid ontstond een model dat helderheid moet bieden en recht doet aan alle aandachtsvelden. Al tijdens dit proces verliep de onderlinge communicatie beter.

Op Moestuin Leyduin zijn een drainage systeem en een beregening-systeem voor de voortuin aangelegd en zijn de bijenstal en bijenkorf installatie gebouwd. Ook is een aanzet gegeven om op de muur de rekken voor het Leifruit aan te brengen en bomen te planten. Met veel inzet van de vele vrijwilligers en stagiaires is het gelukt om het werk en onkruid de baas te worden.

Uiteindelijk een zeer leerzaam en groeizaam jaar.

Erik de Keulenaar

KERNCIJFERS

per december	2011	2012	2013
Moestuin Leyduin deelnemers-aandelen	80 ?	164	200
-huishoudens	63	107	148
zorgciënten		6	
Stadstuinderij WTG deelnemers-aandelen			360
-huishoudens			228
Vrienden/donateurs	60	120	130
Steun van fondsen	6 € 15.500	2 €11.500	3 2200
Nieuwsbrieven	5	4	3
Adressenbestand	480	750	1300
Bestuursvergaderingen	4	12	14